

RUT

Rut dir ma Naomi

1 ¹Ta ra e ba ra umana tena varkurai dia ga ki na varkurai, tika na mulmulum i ga tup ra gunan, ma tika na tutana Beteleem-Iuda i ga vana upi na ki ta ra gunan Moab, diat ma kana tulaia ma ra ura natuna, a ura tutana. ²Ma go ra umana te Eprata tai Beteleem-Iuda, Elimelek ra tutana, ma Naomi kana tulaia, ma ra ura natuna, Malon ma Kilion, dia ga tadav ra gunan Moab, ma dia ga ki ie. ³Elimelek i ga mat abara, ma Naomi kana tulaia dital ga ki boko ma ra ura natuna, ⁴nina dir ga taule ra ura vavina Moab; a iang i tikai Orpa, ma ra iang i ta ra tikai Rut. ⁵Ma ba i ga par ra vinun na kilala Malon dir ma Kilion dir par dir ga mat, ma ra vavina i ga laun valili kan ra ura natuna ma kana tutana.

⁶Ma i ga tut ma ra ura kakuna pi dital a vana kan ra gunan Moab; tago i ga valongore ta ra gunan Moab ba ra Luluai i ga tar tadav ra taraina ma ra gem. ⁷Ma i ga vana kan nam ra pakana i ga ki tana, dital ma ra ura kakuna, upi na lilikun tadav ra gunan Iuda. ⁸Ma ba dital ga vanavana na nga, Naomi i ga bita ta ra ura kakuna: Amur a vana, ma amur a talil tadav ra kuba i ra ura tina i mumur; boina ba ra Luluai na mari maravut amur da amur tar maravut dital nina dital tar mat, ma iau bula. ⁹I boina ba ra Luluai na tul tar ra ningo pire mumur tikatikai aina ta ra kuba i kana tutana. Ma i ga galum dir, ma dir ga kukula, ma dir ga tangtangi. ¹⁰Ma dir ga bita tana: Pata, datal a lilikun varurung ma u tadav kaum tarai. ¹¹Ma Naomi i ga bita: Amur a talil, a ura enagu; na topa ra ava ba datal a varagur? Pa ta bul tutana mulai ta ra balagu ba na topa ia pi kamumur ta ura tutana. ¹²Amur a talil, a ura enagu, amur a nur vue iau; iau tar tubuan, ma pa i topa iau ba ina tulaia mulai. Gala ina ti kap bala ta go ra marum iat, ma ina kava ta umana bul tutana, ¹³na lolokon kamumur kini upi diat, ma amur bula amur a tubuan ba pa na ti ot boko kamumur bung na varbean. Koko mulai ta pipir dari, a ura enagu, kamumur dekdek na kini nina ra Luluai i ga tul tar ia piragu ba ina puak ia, i mamat piragu. ¹⁴Ma dir ga kukula, ma dir ga tangtangi mulai ure ra dari; ma Orpa i ga galum enana, ma i ga talil; ma Rut i ga ole ba na vana kan ia.

¹⁵Ma Naomi i ga biti: Gire, tana vavim i tar lilikun tadav ra taraina ma tadav kadia umana god; u bula, amur a varagur me.

¹⁶Ma Rut i ga biti: Koko una vovo vue iau upi ba ina vana kan u ba upi ina nur vue kaugu nimur piram; nam ra gunan ba una vana tana, iau bula ina vana tana, ma ina ki bula ta ra pal nina ba una va tana; kaum tarai na da kaugu tarai, ma kaum God kaugu God; ¹⁷a gunan ba una mat tana iau bula ina mat ie, ma da vadiop iau abara; ra Luluai na pait ra balbali piragu, ma ra magit i ngala tana, ba ona ta enana magit ta ra minat na varbaiane dor. ¹⁸Ma ba Naomi i ga gire ba i ga tar padikat ra nuknuk i Rut upi dir a ti varagur, i ga ngo ma ra tinata pirana

¹⁹Ma dir ga vanavana tuk tar dir ga pot Beteleem, ma ba dir ga olo ta ra pia na pal pa i ga vavuan ma ra varvai ure dir i ga po vanavana, ma ra vaden dia ga biti: Ea, Naomi go i tar lilikun. ²⁰Ma i ga biti: Koko avat a vatang mule iau ba Naomi, da vatang iau ba Mara, a tabununa, tago ra Ngala Kakit i tar vabuka kaugu la na nimomo ma ra tinabun. ²¹Iau ga vana kan ra kubagu a bukaina, ma ra Luluai i ga ben valilikun iau a pobono; ma tago ra Ngala Kakit i tar vakadik iau, i topa ia vang ba avat a vatang boko iau ba Naomi?

²²Damana Naomi i ga talil kan ra gunan i ga ki na vaira tana, ma Rut ra te Moab, enana, dir ga varagur me; ma dir ga pot aro Beteleem ta ra turpai ta e nina di doko ra barli tana.

Rut i tangatanga ra pat na barli ta ra uma kai Boas

2 ¹Tika na niuru i ra tutana kai Naomi, a luluai na gunan, i ga ki, ma a uviana ta ra apik na tarai kai Elimelek, a iangina Boas.

²Ma Rut ra te Moab i ga lul pa Naomi ba na nur tar ia upi na vana na uma upi na tangatanga a pat na barli livuan ta ra umana tena nidodoko kai nina ba na mari ia. Ma i ga biti tana, Una vana, enagu. ³Ma Rut i ga vana vakuku tadav ra uma kai Boas, ra niuru i Elimelek, ma i ga tangatanga murmur pa diat ra umana tena nidodoko. ⁴Ma pa i vavuan ma Boas i ga irop kan Beteleem, ma i ga biti tai kana umana tena nidodoko: Ra Luluai na ki pire vavat; ma dia ga bali ia: Ra Luluai na vadoane u. ⁵Ma Boas i ga tir nina i lue ra umana tena nidodoko, nina ba kana tultul iat: Go ra vavina, a natu i to ia? ⁶Ma ra tultul nina i lue ra umana tena nidodoko i ga ve ba Rut, ra vavina Moab nina dir ga varagur ma Naomi maro ra gunan Moab; ⁷i tar lul ba na tangatanga murmur ra umana tena nidodoko; i tar pot ta ra malana, ma i tar ki ati tuk go, ia kaka pa i ngo.

⁸Ma Boas i ga biti tai Rut: Ea natugu, una valongore, koko una tikan upi ta enana uma pi una tangatanga tana; una ki ati pire kaugu umana vavina na papalum. ⁹Ma avat a varagur ma diat ta ra umana pakana diat a dodoko tana; iau tar tugal muka ra umana barmana ba koko diat a vaburut u; ari u mar, una

vana tadav ra umana la, ma una momo ta nam ra umana barmana dia tar kulupe. ¹⁰Ma ba Rut i ga valongore go i ga bura timtimum, a matana ura ra pia, ma i ga biti tana: Ava iau ga pait ia upi una mari iau, ma upi ra ava u nuk pa iau a vaira ka? ¹¹Ma Boas i ga bali ia, ma i ga biti tana: Di tar ve vakapa iau ure ra lavur magit u tar pait diat pire enam papa ra bung kaum tutana i ga mat i tana, ma ba u ga vana kan tamam ma tinam, ma kan kaum gunan, ma ba u ga vana tadav ra tarai nina ba pa u ga nunure value diat. ¹²Boina ba ra Luluai na bali kaum papalum, ma da tul tar ra dovot na vapuak piram tai ra Luluai ra God kai Israel, nina ba u ga tar nurnur ta ra vavai na bebeana. ¹³Ma i ga biti tana: Kaum varmari piragu i ngala, kaugu luluai, tago u tar vamaram iau, ma u tar vargat kaum tultul nina ba pa i da kaum umana vavina na papalum.

¹⁴Ma ta ra pakana bung na nian Boas i ga biti tana: Una mai, ma una ian, ma una puk ra am gem ta ra polo na vuai na vain nina i tar mapak. Ma i ga ki maravai ta ra umana tena nidodoko, ma i ga tabar ia ma ra kon di rang ia, ma i ga ian, ma i ga maur, ma i ga ian valili. ¹⁵Ma ba i ga tut upi na tangatanga mulai, Boas i ga ve ra umana barmana ba koko diat a tur bat ia ba i tangatanga livuan ta ra umana tena nidodoko. ¹⁶I ga kure bula ba diat a ele pa ta umana kan ra umana vinvin, ma diat a nur vue upi ana, ma ba na tangatanga tana, koko diat a tigel bat ia.

¹⁷Ma i ga tangatanga tuk tar ra keake i ga vana ba, ma i ga ramarama vue nina i ga tar tangatanga pa ia, ma i ga papait na varogop ma tika na epa^a na barli. ¹⁸Ma i ga kap ia, ma i ga vana tadav ra pia na pal, ma i ga vung ia ta ra luaina mata i enana, varurung ma ra nian i ga en valili ia ta ra keake. ¹⁹Ma enana i ga biti tana: U tar tangatanga ave go ieri, ma akave ra uma nina u tar manga varvakai dari tana? Na ti doan nina i tar nuk pa u. Ma Rut i ga ve enana ure nina ra uma i ga papalum tana ba kai Boas. ²⁰Ma Naomi i ga biti pire enana: Boina ba ra Luluai na vadoane go ra tutuna nina i mari diat ba kana, diat dia ga mat, ma diat bula dia laun. Ma Naomi i ga biti tana: Go ra tutana a niuru i dor tuna, ta ra apik na tarai Elimelek. ²¹Ma Rut, ra te Moab, i ga biti; Maia, i ga biti tagu: Una tangatanga maravai ta kaugu umana barmana tuk tar diat a ga vapar vue ra nidodoko. ²²Ma Naomi i ga biti tai Rut: Enagu, i boina ba avat a varagur ma kana umana vavina na papalum, kan bar ra umana tena nidodoko ta ra enana uma diat a vakaina u. ²³Ma Rut i ga ki pire ra umana vavina na papalum kai Boas, ma i ga tangatanga tuk tar ba di ga varurue vapar ra barli ma ra kon; ma i ga ki pire enana.

Rut dir ma Boas ta ra pal na rararama vuai

3 ¹Ma Naomi i ga biti tana: Enagu, ina tikan upi ta bo na pal ba una ngo tana ma una ga. ²Boas, a niuru i dor, nina ba ava ga tar

^a 2.17 A epa ia ra valavalar di mal ia ure ra mangana nian. Dir papait na varogop ma tika na beg na rais pua, 25 kilogram ba 56 lbs.

papalum ma kana umana vavina na papalum ta ra e na nidodoko, na vu imire ra pal i ra barli ta go ra marum ta ra pal na rararama vuai. ³Kari una gumu, ma una vartap, ma una ule kaum bo na mal, ma una vana ur tadav ra pal na rararama vuai; ia kaka koko una tadav ia tuk na ga ian ma na ga momo par. ⁴Ma ba i vana pi na va, una vakilang ra pakana i va tana; namur una ruk, ma una pin likun ra mal i tuba ra kauna me, ma una va ie, ma ia iat na ve u ba ava una pait ia. ⁵Ma i ga biti tana: A lavur magit u ve iau tana ina pait diat.

⁶Ma i ga vana ur tadav ra pal na rararama vuai, ma i ga mur ra umana vartuluai par kai enana. ⁷Ma i ga ki tuk Boas i ga pot ma ra gugu ta ra balana, ta ra nian ma ra nimomo, upi na va namur ta ra vuvungai kon; ma i ga ruk vovovon, ma i ga pin likun ra mal ta ra kauna, ma i ga va. ⁸Ma ba i ga mutumut Boas i ga tavangun kakaian, ma i ga pupukuai, ma i ga gire ra vavina i va maravai ta ra kauna. ⁹Ma i ga biti: Ia u? Iau Rut, i ga biti, Rut kaum tultul; una vakukeve ma kaum olovoi tago u a niurugu tuna. ¹⁰Ma i ga biti: Ra Luluai na vadoane u, natugu, u tar vaarike ra varmari ta ra mutuaina nina i ngala ta nam ta ra turpaina, tago ra nuknukim pa i ga tur upi ra umana barmana, a luveana ba ta uviana. ¹¹Ma go, natugu, una ki na varmaram, tago una vatur vake tagu ra lavur magit par nina u mainge, ma ra tarai par ta ra pia na pal dia tar nunure ba i gomgom ra maukuam. ¹²A dovotina iau a niurum tuna, ia kaka tikai boko a niurum nina i maravai kakit piram ta mimir. ¹³Una ki go ra marum, ma ta ra malana, gala i mainge ba na pait ia piram da ra niurum, io, na pait ia; ma gala pa i mainge ba na da ra niurum piram, io, da ra Luluai i laun, ina pait ia da ra niurum piram; io, una va tuk na malana.

¹⁴Ma i ga ki ta ra kauna tuk tar ra taptapke, ma i ga tut ba pa di vargirai boko, tago Boas i ga biti ba koko di nunure ba ta vavina i ga vana tadav ra pal na rararama vuai. ¹⁵Ma i ga biti: Una kap uti nam ra mal u ule, ma una vatur ia; ma ba i ga vatur ia i ga vabuka ia ma ra ura epa na barli upi ana, ma i ga vana tar ta ra pia na pal me. ¹⁶Ma ba i ga tadav enana, Naomi i ga biti tana: I dave, enagu? Ma Rut i ga varvai ure ra lavur magit ra tutana i ga pait ia pirana. ¹⁷Ma gire, i ga biti, ra ura epa na barli i tar tabar iau me, tago i tar biti, Pa i topa ia ba una vana pire enam ma pa ta mangana. ¹⁸Ma Naomi i ga biti: Una ki vovovon, enagu, tuk una kapa ba na dave bar go ra magit; go ra tutana pa na ngo tuk na ga vapar vue go ra magit ta go iat ra bung.

Boas dir tulai ma Rut

4 ¹Ma Boas i ga vana uina ra mataniolo, ma i ga ki abara. Ma ba ra tutana nina ba i ga kiki upi ia i ga bolo, (a niuruna tuna nina Boas i ga varvai ure,) i ga biti tana: Ea lai, una ki ati; ma i ga tur pit, ma i ga ki gil. ²Ma Boas i ga ting pa a vinun na patuana ta ra pia na pal, ma i

ga vo pa diat pi diat a ki gil bula varurung ma diat. ³Ma ba dia ga ki gil i ga biti tai nam tikai nina a tutur tana: Naomi, nina i ga lilikun mulai kan ra gunan Moab, i ivure ra pakana pia kai Elimelek a tura i dor; ⁴ma iau ga nuk ia ba ina ve vakapa u tana ta ra luaina mata i diat dia kiki ati. Ona u mainge ba una kul valilikun ia ma una vatur vake upi kaum, io, una kul ia ta ra luaina mata i kaugu umana patuana, upi una kale pa ia; ona pa una kul ia una ve iau tana pi ina nunure, tago pa ta tikai mulai pi bea na kul ia, u ma iau nina ra muruna tam. Ma i ga biti: Io, ina kul ia. ⁵Ma Boas i ga biti: Ta nam ra bung ba una kul ra pakana pia tai Naomi, una vatur vake bula Rut ra te Moab, ra taulai kai nina i ga mat, upi una valaun pa ra iang i nina i ga mat ure kana pakana pia. ⁶Ma ra niuruna i marava'i tuna i ga biti: Iau pata, ina nur vue kaugu tiniba; pa iau mainge ba ina vakaina ra tiniba kai ra umana natugu iat. Ina nur tar kaugu tiniba na varkul tam, tago pa iau pait valar pa ia ba ina kul valaun ia.

⁷Aniania iat i ga dari ra mangamangana kai ra tarai Israel ure ra varkul na varvalaun ma ra varkia; ba ta tutana i ga mainge ba na nur tar kana tiniba tai ta niuruna, na ga ele vue ra pal a kauna, ma na ga tul tar ia pire niuruna, ona pata, gala pa i ga ot ra varkurai ure; damana ra tarai Israel dia ga wakilang vake. ⁸Ma Boas i ga biti tai niuruna: Una ele vue kaum pal a kau; ma ba i ga tar pait vapar ia, ⁹Boas i ga biti tai ra umana patuana ma ra tarai par: Ava gire ba ta go ra bung iau tar kul valaun nam parika kai Elimelek ma Kilion ma Malon tai Naomi; ¹⁰ma iau tar kap pa bula Rut ra te Moab, ra taulai kai Malon, upi kaugu taulai. Kaugu mamainga ba ina tul tar kana pia pire ra umana bul mur tana, upi koko ra iangina na panie ta kana tarai, ma kan ra mataniolo ta kana gunan iat; ava tar gire ra wakilangina ta go ra bung. ¹¹Ma ra tarai par ta ra mataniolo ma ra umana patuana dia ga biti: Ave tar gire ra wakilangina. Boina ba ra Luluai na vadoane go ra vavina nina ba na ruk ra kubam upi na da Rakel ma Lea, ra vunapai ra kuba i Israel; boina ba Eprata na nunure kana dovot na mangamangana, ma Beteleem na pite pa ia. ¹²Boina ba kaum apik na tarai na rararang da ra apik na tarai kai Peres, nina Iuda i ga vangala tai Tamar, ta ra bul nina ba ra Luluai na tul tar ia tam tai go ra vavina.

¹³Ma Boas i ga ben pa Rut upi kana taulai, ma ra Luluai i ga tul tar ia pi na lalau, ma i ga kava ra bul tutana. ¹⁴Ma ra vaden dia ga biti tai Naomi: Da pite pa ra Luluai tago pa i ga nur vue u upi pa ta tikai pi na valaun ra iang i kaum vuna tarai livuan tai Israel. ¹⁵Go ra bul na vaongor kaum nilaun, ma na tabatabar u ba u tubuan; tago enam, nina i mari u, ma i boina ta ra lavurua na bul tutana, i tar kava. ¹⁶Ma Naomi i ga puak ra bul, ma i ga va ta ra bongobongono, ma i ga rite.

¹⁷Ma ra vaden, ra umana talaina, dia ga tul tar ra iangina, ma dia ga biti: Naomi i ga tar kava ta bul tutana, ma dia ga vaiang ia ba Obed. Ia ra tama i Iese, nina ba ra tama i David.

¹⁸Go iat ra lavur taun tarai kai Peres; Peres i ga vangala Kesron;
¹⁹Kesron i ga vangala Ram, ma Ram i ga vangala Aminadab; ²⁰Aminadab
i ga vangala Nason, ma Nason i ga vangala Salmon; ²¹Salmon i ga
vangala Boas, ma Boas i ga vangala Obed; ²²Obed i ga vangala Iese, ma
Iese i ga vangala David.